

LÓSKA LAJOS

Elmozduló formák

Butak András szénrajzai

Újpest Galéria, 2017. VI. 1–17.



E rövid írás nem vállalkozhat *Butak András* négy évtizedes pályájának áttekintésére, csupán az életút néhány jellemző álmását igyekszik felvillantani. Butak 1970 és 1975 között tanult a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolán. Tanított Brassóban, dolgozott Bukarestben, majd 1981-ben áttelepült Magyarországra, ahol grafikusként, szervezőként bekapcsolódott a képzőművészeti életbe. Munkásságának fő profilját a rajzok, a gipsz- és szitanyomatok, az akvarellek, valamint a művészkönyvek és művészdobozok készítése jelenti. Indulása idején mindenekelőtt a kalligráfia foglalkoztatta. A róla szóló kismonográfiában (HUNGART, 2010) megtalálható az a reprodukció, amelyen egy oszlop köré tekert és egy a mennyezetről lelógó, fiktív írással telerótt hosszú papírcsík látható. Ez az 1980-ban készült grafikai installáció meggyőzően bizonyítja, hogy művészetének az írás központi eleme. Írásjelek vannak a 80-as évekbeli barna tussal készült, régi kódexlapokat idéző rajzain, dobozmunkáin, valamint könyvtárgyain is.

Butak oeuvre-jében fontos szerepet játszik a művészkönyv, amelynek a legfőbb jellemzője az, hogy a mű lényegét a nem szöveg, hanem a külső forma, a vizualitás adja meg. Az első könyvtárgyak Magyarországon az 1970-es évek elején jelennek meg, majd a műfaj az évek folyamán annyira népszerűvé vált, hogy 1987 óta nemzetközi művészkönyv-kiállításokat rendeztek Székesfehérváron. Butak András 1981-ben készíti el első, növényi motívumokat megjelenítő rajzkönyvét. Az egy évtizeddel később készültekbe ellenben fiktív írásokat helyezett. Meg kell még említenem az 1956-os forradalomra (2008), illetve a trianoni békediktátumra emlékező (2009) könyvtárgyait.

Térjünk vissza a minden műalkotás alapjának tekintett rajzokhoz, már csak azért is, mert az Újpest Galériában az elmúlt néhány esztendőben született, a salgótarjáni rajztriennálén díjazott alkotásaiból mutat be egy tucatot a grafikus. A nonfiguratív sorozat formailag utal a korábbi munkáit meghatározó organikus alakzatokra, de ezen túl a ritmikusan ismétlődő, fűrészfog- és háromszögszerű, már-már expresszív formák a szerkezet fontosságát is hangsúlyozzák.

BUTAK ANDRÁS: Írásvonal I., 2016, préselt szén, 70x100 cm

BUTAK ANDRÁS: Írásvonal V., 2016, préselt szén, 70x100 cm

BUTAK ANDRÁS: Írásvonal VIII., 2016, préselt szén, 70x100 cm